

Joroisten vesienhoidon toimintaryhmä kokous

Aika 21.5.2021 klo. 9:30-12:00

Paikka Lentoasemantie 130, 79600 Joroinen/MS Teams

Läsnä Petri Miettinen, Joroisten kunta, pj
Sirpa Leväinen, Joroisten kunta, maaseututoimi
Marika Limatius, Keski-Savon ympäristötoimi
Virve Happonen, Keski-Savon Ympäristötoimi
Risto Salko, Virtasalmi-Joroinen kalatalousalue
Viljo Savolainen, Virtasalmi-Joroinen kalatalousalue/Kaitaisten osakaskunta
Raimo Vaskelainen Joroisten osakaskunta
Toni Roiha, Etelä-Savon ELY-keskus, siht
Sanna Katajamäki, Pohjois-Savon ELY-keskus
Veli-Matti Vallinkoski, Pohjois-Savon ELY-keskus

1. Kokouksen avaus ja järjestäytyminen

Petri Miettinen avasi kokouksen 9:31. Kokouksen alussa pidettiin esittelykierros, jonka päätteeksi kokouksen puheenjohtajaksi valittiin Petri Miettinen ja sihteeriksi Toni Roiha.

2. Edellisen kokouksen pöytäkirja

Joroisten vesienhoidon edellinen kokous oli pidetty 14.11.2020. Puheenjohtaja esitteli edellisen kokouksen pöytäkirjaa. Ryhmässä ei tullut aikaisempaan kokouspöytäkirjaan korjausehdotuksia ja pöytäkirja hyväksyttiin ilman muutoksia.

3. Vesienhoidon tilannekatsaus/ajankohtaiset asiat

Vallinkoski esitteli vesienhoidon tilannekatsauksen vesienhoidon kuulemisen tilanteesta. Todettiin, että kuuleminen on päättynyt 14.5.2021 ja tällä hetkellä kootaan palautetta yhteen. Tarkoituksena olisi tarkastella palautetta 4.6.2021 (siirretty 18.6.2021) VHA1+2 ohjausryhmän palaverissa ja yhteenveto palautteesta tulisi olla valmis elokuun loppuun mennessä. Lokakuussa ohjausryhmät hyväksyvät vesienhoitosuunnitelmat. Hyväksytyt VHS:t lähetetään ympäristöministeriöön hyväksyttäväksi. Suunnitelmien ja ohjelmien julkaisu on suunniteltu vuoden 2022 alkuun. EU:lle raportointi on aikataulutettu maaliskuulle 2022. Esitelmästä löytyy vesienhoidon tarkempi aikataulu.

Palautteenmäärästä todettiin yleisesti, että sitä oli tullut runsaasti ja se oli edellisiin kausiin verrattuna selkeästi kriittisempää. Palautteen määrä VHA1 -alueella oli hieman yli 100 kappaletta (tarkentuu kun kaikki käyty lävitse). VHA2 -alueella palautemäärä oli ollut samaa suuruusluokkaa (n. 110 kappaletta). Todettiin, että toimenpideohjelmiin suurimmat päivittämisen tarpeet tuleva maakuntarajojen muutoksista. Muutokset aiheuttavat toimenpideohjelmaan runsaasti pieniä tilastotietojen ja kirjoitusasujen muutoksia. Ongelmia toimenpideohjelman päivitykseen saattaa aiheuttaa myös se, että eri ELY:jen alueella arviot on saatettu toteuttaa hieman eri tavalla.

Samassa yhteydessä käytiin lävitse Joroisten siirtymistä POSELY:n alueelle vuoden 2021. Todettiin, että ESAELY (Juho Kotanen) on jo siirtänyt osan toimenpiteistä POSELY:lle. Lisäksi sovittiin, että seuraavalla kerralla myös Joroisten vesienhoidon toimintaryhmän kokouksen tekninen järjestäminen on siirtynyt Joroisten kunnan ja POSELY:n vastuulle.

Edellisessä kokouksessa esillä ollut teema-ajattelu herätti myös keskustelua. Ryhmässä todettiin, että välttämättä erillistä teemaa ei joka kerralle tarvita, mutta eri sektorien asiantuntijat voisivat esitellä tarpeen mukaan hankkeita tapaamisissa. Ryhmässä todettiin myös, että tähänkin asti voimassa ollut palaveritahti (2 x/vuodessa) on tulevaisuudessakin hyvä.

Tässä yhteydessä keskusteltiin myös turvetuotantoalueiden jälkikäytöstä. Roiha ja Vallinkoski kertoivat yleisellä tasolla, minkälaisia määräyksiä jälkikäyttöön sisältyy. Ryhmässä todettiin, että Kaitaisten Jylhäsuolle tullut AVI:lta päätös sekä Vuotsinsuolla tuotanto loppunut ja alue siirtynyt maatalouden käyttöön.

4 Toimenpiteiden toteutuksen edistäminen

Kosteikot

Torstilan luomutilan kosteikko on Valvatuksen luusuan alueella on vielä osittain kesken. Ryhmässä arvioitiin, että kosteikko alue olisi kuitenkin jo yli 50% valmis ja, että kosteikon lopullinen pinta-ala olisi n. 6.5 ha. Haukipuron kosteikko (hyvienniemi) kosteikko on tällä hetkellä toiminnassa. Ryhmällä ei kuitenkaan ollut tietoa kosteikon huolehtimisvelvollisuudesta. Todettiin, että hanke oli aikoinaan saanut ELY-keskuksen avustuksen ja Roiha lupasi tarkistaa asiaa Etelä-Savon ELY-keskuksen tiedostoista. Papinpuron kosteikkohankkeelle ei ole saatu toteuttajaa. Hanketta pidetään kuitenkin esillä ja selvitetään sen toteutumismahdollisuuksia. Maanomistajat ovat olleet hankkeelle periaatteessa myönteisiä, mutta rahoitus tälle puuttuu. Papinpuron kosteikon suunnitelmat valmiina. Lentokentänpuuron kosteikkohanke tullaan todennäköisesti toteuttamaan jossain muodossa. Kunta on ostanut lentokentän alueen, mikä edesauttaa toteutusta, kunhan alueelle saadaan sen käytöstä yleissuunnitelma. Alueella esiintyy viitasammakkoa, joka tulee huomioida kosteikon rakentamisessa. Hanke voisi liittyä esimerkiksi retkeilyreitistön kehittämishankkeeseen. Tällä hetkellä kunnan puolelta ei kuitenkaan ole rahoitusta hankkeeseen. Ryhmässä mainittiin myös, että Kerisaloon on valmistunut kosteikko maanomistajan omalla rahoituksella.

Kolman alue

Kolman ja Valvatuksen välisen Kolmanjoen perkaus/kuivatushankkeeseen on saatu rahoitus. Hankkeessa on noussut esiin tarve tehdä luontoselvitykset ennen toimenpiteiden aloittamista, minkä seurauksena työt voidaan aloittaa aikaisintaan 2021 loppuvuodesta. Ryhmässä todettiin, että luontoselvitykset (korennot) tehdään kesällä 2021. Tehtävillä toimenpiteillä ehkäistään tulvariskiä pelto- ja metsäalueille ja pienennetään mm. ravinteiden ja kiintoaineksen kulkeutumista. Kolmanjoen-Kirkkojoen (laskee Kolmaan) kosteikkohanke on toistaiseksi pysähdyksissä. Paikallisia resursseja ei riitä kahden hankkeen yhtäaikaiseen hoitamiseen.

Virtavesikunnostukset

Enojen ja Suihkolanjoen osalta virtavesikunnostukset etenevät. Molemmille kohteille on lisäksi suunniteltu talkootöinä tehtäviä kunnostustoimia. Suihkolanjoen osalta näitä ei ole toistaiseksi toteutettu. Molemmille mainituille kohteille ollaan päivittämässä kunnostussuunnitelmia. Talkootöitä on jatkettu Enojoella.

Saimaan järvitaimen Joroisvirran reitille -kärkihanke on käynnistymässä. Kunta edistää koko ajan hanketta. Hanke kattaa Joroisvirran Liunan ylä- ja alapuolisten koskien kunnostuksen, vaellusmahdollisuuden avaamisen Vasaralanjoen kautta Maaveteen, Maaveteen laskevien jokien kunnostukset sekä Joroisten Haapaselkään laskevan Kolkonjoen kunnostuksen. Liunan kalatie on kärkihankkeen viimeinen toimenpide. Työryhmään on kaavailtu mm. maakuntaliittoja (Etelä- ja Pohjois-Savo), naapurikuntia (Rantasalmi, Varkaus ja Pieksämäki), matkailutoimijoita sekä Luonnonvarakeskusta. Ennen varsinaista hanketta käynnistetään valmisteluhanke. WWF on ollut mukana Liunan katselmuksella ja voi olla mahdollinen rahoituskumppani. Hankkeeseen ei oltu vielä tässä vaiheessa valittu konsulttia.

Visit Joroinen ry

Visit Joroinen on tällä hetkellä käynnissä oleva kehittämishanke. Hankkeen puitteissa on pidetty palavereja konsultin kanssa. Konsultilla on ollut näkemystä, kuinka reittihankkeet käynnistetään, markkinoidaan ja toteutetaan. Hankkeen puitteissa mahdollisia toimenpiteitä olisivat, mm. Huutokosken ylityksen (riippusilta) korjaus sekä Joroiselän satamasta lähtevä melontareitti.

Joroisten kuntaan oli tullut hankealoite pohjapatohankkeeseen Sysmä -järven luusuaan. Vallinkoski totesi, että hanketta tulisi suunnitella tarkkaan, sillä asiassa on todennäköisesti useita erilaisia intressejä.

Roiha esitteli Etelä-Savon ELY-keskuksen tiedossa olevat Joroisten alueen hoitokalastukset. Ammattikalastajan tekemät hoitokalastukset on tehty seuraavilla alueilla:

1. Haukivesi (Haapaselkä) Joroinen/Rantasalmi (11 200 kg)
2. Valvatus, Joroinen (12 450 kg)

Talkootöillä hoitokalastusta on tehty seuraavilla alueilla:

1. Haukivesi (Haapaselkä), Joroinen/Rantasalmi (400 kg)
2. Haukivesi (Joroisselkä), Joroinen (418 kg)
3. Kaitaisten vedet, Joroinen (3130 kg)

Lisäksi todettiin, että alueella on ollut katiskapyyntiä, jolla on myös pienimuotoisesti poistettu vähempi arvoista kalaa. Joroisselällä olisi ensi kesänä talkootöillä tarkoitus suorittaa koekalastus. POSELY on luvannut lainata NORDIC -verkkosarjat talkoolaisten käyttöön.

Muut hankkeet

Todettiin, että Juurikkalahden karavaanialueen niittoa olisi tarkoitus tehdä myös kesällä 2021. Roiha kertoi myös, että Valvatuksesta suunnitteilla ollu ProGradu -tutkielma on viivästynyt. Lisäksi aihealueeksi oli laajentunut erilaisten järven sisäisten kunnostusmenetelmien vaikuttavuuden arviointi erityyppisten järvien fosforitaseeseen. Näin ollen Valvatus olisi vain yksi arvioinnin kohteena olevasta järviaineistosta. Hanke on kuitenkin vasta lähtökuopissa.

ESAELY:n rahoittamat käynnissä olevat/päättyneet vesistökuunnostushankkeet

Roiha esitteli listausta vuonna 2020 käynnissä olleista/päättyneistä hankkeista. ESAELY:n tiedossa oli seuraavat hankkeet:

-Eläköön Valvatus ry: Valvatuksenhoitokalastus (ESAELY/1146/2019).

Hanke päätetty 7.12.2020. Yhteensä avustus 6 575€. Hankkeeseen käytettiin 6001.43€ (Avustusta jäi käyttämättä 573.57€). Hanke on toteutettu ja päätetty.

-Virtasalmi-Joroinen kalatalousalue: Vesistöjen kunnostus ja kalakantojen ylläpitävä hoito (ESAELY/457/2019).

Hankkeen vaadittu valmistumispäivä 15.11.2021. Yhteensä avustus 25 000€. Tällä hetkellä käytettynä 16 086.7€ (jäljellä 8 913.3€). Hankkeessa toteutettu mm. hoitokalastusta, vesikasvien niittoa, kutualue kunnostusta (jokitalkkari) ja veneluiskan tien kunnostusta/suunnittelua.

Hankkeen puitteissa olisi kesän 2021 aikana tarkoitus tehdä niittoja ainakin kahdella eri alueella, Paron ruohottuneilla lahtialueilla sekä Kolmajärven pohjoisosassa. Tehtävälissassa on myös veneenlaskuluiska Huutokosken voimalaitoksen, Paron rantaan. Listalla on myös mahdollinen ruoppaus Sysmäjärven, Ruokoniemen päähän. Lisäksi Sysmäjärven Kauppi -saaren rantautumispaikkaan on tarkoitus tehdä kunnostustöitä (tulipaikka, vessa).

Keskustelun yhteydessä sovittiin, että lista erialueilla sijaitsevista kalastusalueiden ja osakaskuntien tietämistä virkistyskäyttöpaikoista toimitetaan myös Joroisten kunnalle. Lisäksi keskusteltiin Kolman uimarannan siirtymisestä uuteen paikkaan. Samassa yhteydessä pohdittiin olisiko ESAELY:llä lainattavaksi pohjanuottaa. Roiha lupasi selvittää asiaa (ESAELY:llä ei ole enää pohjanuottaa).

Vuoden 11/2020 avustushaun hankkeet

Joroisen vesienhoidon toimintaryhmää koskevia avustushakemuksia oli Etelä-Savon ELY-keskuksen vuoden 2020 avustushakemuksien joukossa kaksi kappaletta (yhteensä Etelä-Savon alueella 31 avustushakemusta).

1. Uhanalaisten vaellustaimenten elinolosuhteiden parantaminen

Tämä hanke on siirtynyt kalataloushankkeina siirtynyt kalatalousviranomaiselle (Pohjois-Savon ELY-keskus). Hanke on lähtemässä eteenpäin kalataloushankkeena.

2. Hoitokalastus Valvatuksella 2021

Tämä hanke on siirtynyt vuoden vaihteessa yleisessä avustusjärjestelmässä Pohjois-Savon ELY-keskuksen käsiteltäväksi. Hankkeesta on myönnetty POSELY:n puolelta harkinnanvarainen avustus ja aiheesta on pidetty tällä viikolla yhteispalaveri hakijan kanssa.

KTA-VHS Virtasalmi-Joroinen (Tupailta)

Etelä-Savon kalatalousalueille on osana ympäristöministeriön vesiensuojelun tehostamisohjelmaa laadittu vesienhoidon yleissuunnitelmat laajassa yhteistyössä sidosryhmien kanssa. Suunnitelmien avulla aktivoidaan kunnostus- ja hoitotöiden käynnistymistä ja edistetään vesien hyvän tilan saavuttamista. Kalatalousalueiden vesienhoitosuunnitelmat täydentävät ja tarkentavat maakunnan kattavaa vesienhoidon toimenpideohjelmaa vuosille 2022–2027.

Suunnittelutyötä on vetänyt Etelä-Savon ELY-keskus. Mukana on muun muassa kalatalousalueiden ja kuntien edustajia sekä vesistöjen ja valuma-alueen omistajia ja toimijoita. Kevään 2021 aikana valmistuvat vesienhoitosuunnitelmat esitellään tupailtatyypisinä webinaareina kaikilla kalatalousalueilla. Tapahtumat ovat kaikille avoimia ja ilmoittautumislomake löytyy Etelä-Savon ELY-keskuksen verkkosivuilta. Tupailtojen jälkeen vesienhoitosuunnitelmat viimeistellään ja julkaistaan kalatalousalueiden verkkosivuilla. Jatkossa vesienhoitotyötä seurataan ja suunnitelmia päivitetään sidosryhmien vuosittaisissa tapaamisissa.

Virtasalmi-Joroinen KTA-tupailta järjestettiin 14.4.2021. Tapahtumaan osallistui TEAMS:n kautta yhteensä 22 osallistujaa. Tupaillassa konsultit (Antti Leppänen & Heikki Alaja, Eurofins Oy) esittelivät Virtasalmi-Joroinen – kalatalousalueen vesienhoidon yleissuunnitelmaa. Yleissuunnitelman esittelyn lisäksi ELY-keskukselta oli tilaisuudessa kolme erilaista ”tietoiskua”:

1. Vesienhoitoavustukset ja niiden hakeminen Etelä-Savossa (Toni Roiha Etelä-Savon ELY-keskus)
2. Metsätalouden kunnostusojitukset ja ojitusilmoitukset (Elina Häikiö, Etelä-Savon ELY-keskus)
3. Anna palautetta Etelä-Savon vesienhoidon toimenpideohjelmasta 14.5.2021 mennessä (Juho Kotanen, Etelä-Savon ELY-keskus)

Lisäksi tilaisuudessa käytettiin aikaa aiheista nousseiden kysymysten käsittelyyn (esim. Längelmäenjärven ja Maaveden välisen Koljonsalmen ruoppaus, osakaskuntien yhdistymiset, maa- ja metsätalousalueiden vesiensuojelu, etc.)

Sovittiin, että seuraavassa palaverissa voidaan esitellä kalatalousalueen valmista suunnitelmaa. Lisäksi Roiha kertoi samassa asiayhteydessä, kuinka tupailat olivat onnistuneet.

5. Muut asiat

Lopuksi Vallinkoski esitteli POSELY:n vesienhoidon järjestämistä. Aiheet käsitelivät seuraavia asioita:

- Taustat,
- POSELY pintavesimuodostumat
- POSELY pintavesityypit

- POSELY ekologinen tila
- Tilan muutokset luokittelukausien välillä Joroisten seudulla
- POSELY riskiluokittelu
- POSELY kuormitusvesiin
- Vesien tilaa parantavat toimenpiteet
- POSELY Pohjavesien tilaluokitus
- Harkinnanvaraiset avustukset vuosina 2018-2020
- 2021 Käynnistyvät hankkeet
- Uutta 2021 avustuspäätöksissä

Vallinkosken pitämä esitelmä on jaettu Joroisten vesiensuojelu ryhmän -TEAMS kansioon.

6. Seuraavan tapaamisen ajankohta

Ryhmän kanssa sovittiin, että Joroisten vesienhoidon toimintaryhmän seuraava kokous on 4.11.2021 klo 9:30-12:00.

7. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 11:23.

Jakelu

Petri Miettinen Joroisten kunta
Marika Limatius Joroisten kunta
Sirpa Leväinen Joroisten kunta, maaseututoimi
Maija Väänänen Keski-Savon ympäristötoimi
Jani Salomaa Joroisten riistanhoitoyhdistys
Eeva Koivula Pro Joroisselkä- yhdistys
Asko Keski-Petäjä Joroisten pursiseura
Juha Suomalainen Keski-Savon ympäristölautakunta
Risto Salko, Virtasalmi-Joroinen kalastalousalue
Viljo Savolainen, Kaitaisten osakaskunta/Virtasalmi-Joroinen kalatalousalue
Väinö Partanen, Joroisten osakaskunta/Virtasalmi-Joroinen kalatalousalue
Aimo Hukkanen, Haapaselän osakaskunta
Olli-Heikki Immonen, MTK, Joroisten tuottajayhdistys / henkilön vaihdos?
Marjo Ahola, Suomen metsäkeskus
Pauli Aholainen, maanviljelijä
Jorma Kopponen, Joroisten pursiseura
Pekka Teittinen, Pro Joroisselkä- yhdistys
Eero Jäppinen, Joroisten osakaskunta
Timo Paunonen, Pihlaan osakaskunta
Veikko Kutvonen, Pihlaan osakaskunta
Heikki Laitinen, Kaitaisten osakaskunta
Arnevi Rautanen, Eläköön Valvatus!
Teemu Oittinen, Etelä-Savon ELY-keskus
Liisa Muuri, Etelä-Savon ELY-keskus
Antti Kanninen, Pohjois-Savon ELY-keskus
Ilpo Käkelä, Pohjois-Savon ELY-keskus
Sanna Katajamäki, Pohjois-Savon ELY-keskus
Arja Saarelainen, Pohjois-Savon ELY-keskus
Veli-Matti Vallinkoski, Pohjois-Savon ELY-keskus